
**דוח יחס כושר פירעון כלכלי של
הראל חברה לביטוח בע"מ
ליום 31 בדצמבר 2022**

תוכן עניינים
דוח יחס כושר פירעון כלכלי של
הראל חברה לביטוח בע"מ
ליום 31 בדצמבר 2022

3.....	רקע ודרישות גילוי.....	.1
3.....	משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II.....	.א
3.....	הוראות מעבר	.ב
4.....	הוראות בנושא הערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון	.ג
4.....	הגדרות.....	.ד
6.....	מתודולוגית החישוב.....	.ה
7.....	הערות והבהרות	.ו
8.....	יחס כושר פירעון וסף הון	.2
9.....	מידע אודות מאזן כלכלי.....	.3
15.....	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון.....	.4
17.....	הון נדרש לכושר פירעון (SCR).....	.5
18.....	סף הון (MCR).....	.6
19.....	השפעת יישום ההוראות לתקופת הפריסה.....	.7
20.....	תנועה בעודף ההון.....	.8
21.....	ניתוח רגישות לשינויים בגורמי סיכון.....	.9
21.....	מגבלות על חלוקת דיבידנד	.10

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

תל אביב, 29 במאי 2022

לכבוד
הדירקטוריון של
הראל חברה לבטוח בע"מ

א.ג.נ.

הנידון : בדיקה של יישום הוראות מסוימות של הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בעניין כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II של חברת הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "החברה") ליום 31 בדצמבר, 2022

בדקנו את ההון הנדרש לשמירה על כושר פירעון (להלן - "SCR") ואת ההון הכלכלי של חברת הראל חברה לביטוח בע"מ ליום 31 בדצמבר, 2022 (להלן - "המידע"), הכלולים בדוח יחס כושר פירעון כלכלי של החברה המצורף בזה (להלן - "הדוח"). הדירקטוריון וההנהלה אחראים להכנה ולהצגה של המידע הערוך בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - "הממונה") בעניין כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II, כפי שנכללו בחוזרי ביטוח מספר 15-1-2020 ומספר 17-1-2020 מתאריך 14 באוקטובר 2020, בעדכונים והבהרות לחוזרים אלה וכן בהתאם להוראות הממונה בדבר עקרונות לחישוב ניכוי לתקופת הפריסה במשטר כושר פירעון כלכלי מבוסס סולבנסי II מתאריך 15 באוקטובר 2020 (להלן - "ההוראות"). החישובים, התחזיות וההנחות שהיוו בסיס להכנת המידע הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה.

בדיקתנו נערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE 3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי ובהתאם להנחיות הממונה, כפי שנכללו בנספח ב' לחוזר ביטוח 2017-1-20 מ-3 בדצמבר 2017, המפרט הוראות לעניין ביקורת על דוח יחס כושר פירעון כלכלי. לא בדקנו את נאותות סכום הניכוי בתקופת הפריסה ליום 31 בדצמבר 2022, כפי שמוצג בסעיף 3.א. בדו"ח, פרט לבדיקה כי סכום הניכוי אינו עולה על הסכום המהוון הצפוי של מרווח הסיכון וההון הנדרש לכושר פירעון בגין סיכונים ביטוח חיים ובריאות בשל עסקים קיימים במשך תקופת הפריסה בהתאם לדפוס ההתפתחות העתידי של ההון הנדרש המשפיע הן על חישוב שחרור ההון הצפוי והן על שחרור מרווח הסיכון הצפוי כמפורט בהוראות לעניין חישוב מרווח הסיכון.

פרט לאמור לעיל לעניין נאותות סכום הניכוי בתקופת הפריסה, בהתבסס על בדיקת הראיות התומכות בחישובים, בתחזיות ובהנחות, כפי שמוזכר להלן, אשר שימשו את הדירקטוריון וההנהלה של החברה בהכנת המידע, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהתחזיות וההנחות, בכללותן, אינן מהוות בסיס סביר למידע בהתאם להוראות. כמו כן לדעתנו, המידע לרבות אופן קביעת ההנחות והתחזיות הוכנו, מכל הבחינות המהותיות בהתאם להוראות, והוצגו, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם להוראות.

יודגש כי התחזיות וההנחות מבוססות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות. המידע מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים, פעולות ההנהלה וכן על דפוס ההתפתחות העתידי של ההון הנדרש ומרווח הסיכון שלא בהכרח יתממשו או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס למידע. כמו כן, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מהמידע, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות במידע. אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בסעיף 1.1. הערות והבהרות בדוח יחס כושר הפירעון, בדבר אי הודאות הנגזרת משינויים גולטורים וחשיפה לתלויות שלא ניתן להעריך את השפעתה על יחס כושר הפירעון.

בכבוד רב,
סומך חייקין
רואי חשבון

1. רקע ודרישות גילויא. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II

המידע המפורט להלן, חושב בהתאם להוראות חוזר ביטוח 2020-1-15 מיום 14 באוקטובר 2020, שעניינו "תיקון החוזר המאוחד לעניין הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II" (להלן - "הוראות משטר כושר פירעון כלכלי") ובהתאם להבהרות והנחיות נוספות של הממונה שעניינן יישום משטר כושר פירעון כלכלי.

המידע נערך ומוצג בהתאם להוראות פרק 1 שבחלק 4 לשער 5 בחוזר המאוחד, כפי שעודכנו לאחרונה בחוזר ביטוח 2022-1-8 מיום 13 במרץ 2022 שעניינו עדכון הוראות החוזר המאוחד בעניין "דין וחשבון לציבור" - גילוי אודות יחס כושר פירעון כלכלי (להלן - "הוראות הגילוי") ובהתאם להבהרות והנחיות נוספות של הממונה שעניינן גילוי אודות יחס כושר פירעון כלכלי.

הוראות משטר כושר פירעון כלכלי קובעות מודל סטנדרטי לחישוב ההון העצמי המוכר וההון הנדרש לכושר פירעון, במטרה להביא לכך שחברת ביטוח תחזיק כרית לספיגת הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכונים בלתי צפויים שלהם היא חשופה. יחס כושר הפירעון הינו היחס בין ההון העצמי המוכר וההון הנדרש לכושר פירעון.

ההון העצמי המוכר, לצורך משטר כושר פירעון כלכלי, מורכב מהון רובד 1 והון רובד 2. הון רובד 1 כולל הון עצמי המחושב באמצעות הערכת שוויים של הנכסים וההתחייבויות של חברת ביטוח לפי הוראות משטר כושר פירעון כלכלי, והון רובד 1 נוסף. הון רובד 1 נוסף והון רובד 2 כוללים מכשירי הון עם מנגנונים לספיגת הפסדים לרבות מכשירי הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישוני אשר הונפקו לפני מועד התחילה. הוראות משטר כושר פירעון כלכלי כוללות מגבלות על הרכב הון עצמי ביחס ל-SCR (ראה להלן), כך ששיעור הרכיבים הכלולים בהון רובד 2 לא יעלה על 40% מה-SCR (בתקופת הפריסה, המפורטת להלן בסעיף 1.ב. נקבע כי שיעור הרכיבים הכלולים בהון רובד 2 לא יעלה על 50% מההון הנדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה).

את ההון המוכר יש להשוות להון הנדרש כאשר קיימות שתי רמות של דרישות הון:

- ההון הנדרש לשמירה על כושר הפירעון של חברת ביטוח (להלן - "SCR"). ה-SCR רגיש לסיכונים ומבוסס על חישוב צופה פני עתיד של התממשות תרחישים שונים, תוך התחשבות ברמת המתאם של גורמי הסיכון השונים, הכל על בסיס ההנחיות בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי. דרישה זו נועדה להבטיח התערבות מדויקת ועתית של רשויות הפיקוח.
- רמה מינימלית של הון (להלן - "MCR" או "סף הון"). בהתאם להוראות סולבנסי, סף ההון יהיה שווה לסכום הנגזר מגובה עתודות ביטוח ופרמיות (כהגדרתן בהוראות סולבנסי) המצוי בטווח שבין 25% לבין 45% מה-SCR. ההון המוכר וההון הנדרש מחושבים באמצעות נתונים ומודלים המתבססים, בין היתר, על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר. חישובים אלה הם בעלי רמת מורכבות גבוהה.

ב. הוראות מעבר

א) הוראות משטר כושר פירעון כלכלי כוללות, בין היתר, הוראות מעבר, במסגרתן נקבעה תקופת פריסה בה תיושם אחת מהחלופות הבאות:

- 1) פריסה הדרגתית של ההון הנדרש, עד לשנת 2024, כך שההון הנדרש יעלה בהדרגה, ב-5% כל שנה, החל מ-60% מה-SCR ועד למלוא ה-SCR. ההון הנדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה שיחושב על נתוני 31 בדצמבר 2022 לא יפחת מ-90% מה-SCR.
- 2) הגדלת ההון הכלכלי באמצעות ניכוי מעתודות הביטוח של סכום שיחושב כמפורט להלן.

החברה בחרה בחלופה השניה וזאת לאחר שקיבלה את אישור הממונה לכלול בחישוב עתודות הביטוח בתקופת הפריסה ניכוי מעתודת הביטוח (להלן - "הניכוי"). הניכוי מחושב, בהתאם להנחיות הממונה במכתב למנהלי חברות הביטוח מיום 15 באוקטובר 2020, המפרט את העקרונות לחישוב ניכוי לתקופת הפריסה (להלן - "מכתב עקרונות הניכוי") והוא מופחת באופן הדרגתי עד ליום 31 בדצמבר 2032.

בהתאם לעקרונות חישוב הניכוי, הניכוי בתקופת הפריסה יחושב בחלוקה לקבוצות סיכון הומוגניות, בגין פוליסות שהונפקו עד ליום 31 בדצמבר 2016. הניכוי האמור יחושב כהפרש שבין עתודות ביטוח בשייר במאזן הכלכלי לרבות מרווח הסיכון (Risk Margin) המיוחס להן (בניכוי התאמה לשווי ההוגן של אגרות חוב מיועדות) לבין עתודות הביטוח

בשייר על פי הדוחות הכספיים. על החברה לוודא שערכו של הניכוי בתקופת הפריסה יחושב בצורה זהירה ושמרנית ובכל מועד דיווח יהלום את קצב הגידול הצפוי ביחס כושר הפירעון, כאשר הוא מחושב ללא הניכוי בתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניית.

החברה נדרשת לחשב מחדש את הניכוי בתקופת הפריסה בתקופות עוקבות מידי שנתיים, אם חל שינוי מהותי בפרופיל הסיכון או במבנה העסקים של החברה או בהתאם לדרישת הממונה. חישוב מחדש עשוי לשנות את ערכו של הניכוי.

חישוב הניכוי לראשונה בוצע ביום 31 בדצמבר 2019 וחישוב מחדש של הניכוי בוצע לאחרונה נכון ליום 30 ביוני 2022, על רקע ההשפעה המהותית של עליית הריבית במחצית הראשונה של שנת 2022 על גובה הניכוי. בנוסף, בוצעה הפחתה ליניארית מסכום הניכוי, בהתאמה לתקופת הפריסה. דירקטוריון החברה אישר ביום 3 בנובמבר 2022 את סכום הניכוי שחושב מחדש וביום 21 בנובמבר 2022 הודיע הממונה, כי אין לו הערות לחישוב מחדש של הניכוי ליום 30 ביוני 2022.

ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות ע"י המבטח בכל מועד דיווח, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים, החל משנת 2017, עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

ג) לעניין הרכב ההון המוכר, נקבע שההיקף המקסימלי של הון רובד 2 בתקופת הפריסה יעמוד על שיעור של 50% מההון הנדרש לכושר פירעון.

הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד בדוח זה

הנתונים הכלולים בדוח יחס כושר פירעון כלכלי זה, לרבות ההון העצמי המוכר וההון הנדרש לכושר פירעון, מבוססים, בין השאר, על תחזיות, הערכות ואומדנים לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה של החברה, ויש לראות בהם "מידע צופה פני עתיד" כהגדרתו בסעיף 32א לחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מכפי שבא לידי ביטוי בדוח יחס כושר פירעון כלכלי זה, כתוצאה מכך שתחזיות, הערכות ואומדנים אלה, כולם או חלקם לא יתממשו או שיתממשו באופן שונה מכפי שנחזה, בין היתר בהתייחס להנחות אקטואריות (בכלל זה שיעורי תמותה, תחלואה, החלמה, ביטולים, הוצאות, מימוש גמלה ושיעור רווח חיתומל), הנחות לגבי פעולות הנהלה עתידיות, הנחות על דפוס ההתפתחות העתידי של ההון הנדרש ומרווח הסיכון, שיעורי ריבית חסרת סיכון, תשואות בשוק ההון, הכנסות עתידיות ונזק בתרחישי קטסטרופה.

ג. הוראות בנושא הערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון

ביום 5 בינואר 2022 פורסמו מכתב עקרונות ותיקון לחוזר המאוחד בנושא יישום הערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון של חברת ביטוח (להלן "הנחיות ORSA"). עיקרון מרכזי בבסיס ההערכה העצמית של הסיכונים וכושר הפירעון הוא יצירת קשר בין אסטרטגיה עסקית, סיכונים וניהול ההון.

בהתאם לסעיף 7.4.28 בפרק 3 לחלק 4 בשער 5 בחוזר המאוחד שכותרתו "דיווח לממונה על שוק ההון", חברת ביטוח תמסור לממונה דיווח אודות הערכה עצמית של הסיכונים וכושר הפירעון (ORSA) אחת לשנה, במהלך חודש ינואר. היישום צפוי להיות הדרגתי, חלקו ביום 1 בינואר 2023 עם השלמות ביום 1 בינואר 2024. החברה העבירה את הדיווח הנדרש לממונה בינואר 2023.

ד. הגדרות

- **החברה** - הראל חברה לביטוח בע"מ.
- **הממונה** - הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- **הוראות משטר כושר פירעון כלכלי** - הוראות חוזר הממונה 15-1-2020 בעניין "תיקון החוזר המאוחד לעניין הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II, על הבהרותיו.
- **אומדן מיטבי (Best Estimate)** - צפי של תזרימי המזומנים העתידיים הנובעים מחוזי הביטוח וחוזי ההשקעה במהלך כל תקופת קיומם, ללא מרווחי שמרנות, כשהם מהוונים בריבית חסרת סיכון מותאמת.
- **ביטוח בריאות ארוך טווח (SLT)** - Similar to Life Techniques. ביטוח בריאות המתנהל בדומה לביטוח חיים.

- **ביטוח בריאות קצר טווח (NSLT)**
Non-Similar to Life Techniques. ביטוח בריאות המתנהל בדומה לביטוח כללי.
- **הון נדרש בסיסי לכושר פירעון (BSCR)**
Basic Solvency Capital Requirement. הון נדרש מחברת ביטוח לשמירת כושר הפירעון, המחושב על פי הוראות משטר כושר פירעון כלכלי ללא התחשבות בהון הנדרש בשל סיכון תפעולי, התאמה לספיגת הפסדים בשל מס נדחה והון נדרש בשל חברות מנהלות.
- **הון נדרש לכושר פירעון (SCR)**
Solvency Capital Requirement. סך ההון הנדרש מחברת ביטוח לשמירת כושר הפירעון, המחושב על פי הוראות משטר כושר פירעון כלכלי.
- **הון עצמי מוכר**
סך הון רובד 1 והון רובד 2 של חברת ביטוח, לאחר ניכויים והפחתות בהתאם להוראות חלק ב' בנספח לחוזר סולבנסי.
- **הון רובד 1 בסיסי**
הון עצמי חשבונאי בתוספת השינוי בעודף נכסים על התחייבויות הנובע מפערים בין אופן הערכת הנכסים והתחייבויות במעבר למאזן כלכלי ובניכוי נכסים בלתי מוכרים ודיבידנד שהוכרז לאחר תאריך הדוח ועד ליום פרסומו לראשונה של הדוח.
- **הון רובד 1 נוסף**
שטר הון צמית, מניות בכורה לא צוברות, מכשיר הון ראשוני מורכב, מכשיר הון רובד 1 נוסף.
- **הון רובד 2**
מכשירי הון רובד 2, מכשירי הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישוני מורכב - כשוויים מוערך לפי הוראות חלק א' בנספח לחוזר סולבנסי.
- **השפעת הפיזור בין רכיבי הסיכון**
השפעת המתאם החלקי בין סיכונים שונים במודל על סכימתם. ככל שיש פיזור בין מגזרי הפעילות בתיק ופיזור בין הסיכונים, כך השפעת המתאם גדלה והוא מפחית את סך הסיכון.
- **יחס כושר פירעון**
היחס בין ההון העצמי המוכר לבין ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת הביטוח.
- **התאמת תרחיש מניות**
דרישת הון מוקטנת על סוגי השקעות מסוימים שתגדל בהדרגתיות עד לשנת 2023 כשדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.
- **מאזן כלכלי**
מאזן החברה כאשר שווים של הנכסים והתחייבויות מותאם לפי הוראות חלק א' בנספח לחוזר סולבנסי.
- **מרווח סיכון (RM)**
Risk Margin. סכום נוסף על האומדן המיטבי המשקף את עלות ההון הכוללת שהיה מצופה שחברת ביטוח אחרת או מבטח משנה ידרשו על מנת לקבל על עצמן את התחייבויות הביטוח של החברה.
- **מתאם תנודתיות (VA)**
Volatility Adjustment. רכיב אנטי מחזורי המשקף את המרווח הגלום בתיק נכסי חוב מייצג של חברות ביטוח, ומתווסף לעקום הריבית המתואמת בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי.
- **ניכוי בתקופת הפריסה**
חברת ביטוח רשאית, לאחר שקיבלה אישור לכך מהממונה, לנכות בתקופת הפריסה סכום מעתודות הביטוח, בהתאם לעקרונות שקבע הממונה. גידול בעתודות הביטוח ייפרס בצורה הדרגתית עד לשנת 2032.
- **סף הון מינימלי (MCR)**
Minimum Capital Requirement. הון מינימלי הנדרש מחברת הביטוח.
- **רווח צפוי בגין פרמיות עתידיות (EPIFP)**
Expected Profit in Future Premiums. הרווח העתידי הגלום בהתחייבויות חוזי ביטוח חיים ובריאות קיימים הנובע מפרמיות עתידיות.
- **UFR**
Ultimate Forward Rate. שיעור הריבית העתידית האחרונה הנגזר מהריבית הריאלית הצפויה בטווח הארוך ומהצפיפות לאינפלציה בטווח הארוך, אליה מתכנס עקום הריבית המתואמת, בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי.
- **מבוקר**
ביקורת רואה החשבון המבקר של החברה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי 3400 ISAE - בדיקה של מידע כספי עתידי ובהתאם להנחיות הממונה, כפי שנכללו בנספח ב' לחוזר ביטוח 2017-1-20 מ-3 בדצמבר 2017, המפרט הוראות לעניין ביקורת על דוח יחס כושר פירעון כלכלי.

ה. מתודולוגיית החישוב

זוח יחס כושר הפירעון הכלכלי חושב ונערך בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי. להלן עיקרי ההוראות:

מאזן כלכלי

המאזן הכלכלי מחושב לפי ההוראות המפורטות שפרסם הממונה, אשר מבוססות על כללי Solvency II באירופה, עם התאמות למאפייני המוצרים והסביבה הכלכלית בישראל. מטרת הכללים היא לשקף את הערך הכלכלי של סעיפי המאזן בהתאם לתפיסת הממונה. לפי ההוראות, ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על בסיס הערכה מיטבית של מכלול התזרימים העתידיים הצפויים מהעסקים הקיימים, ללא מרווחי שמרנות, ובתוספת מרווח סיכון (Risk Margin), המייצג את התוספת להתחייבויות הביטוחיות שהיה מצופה שחברת ביטוח אחרת תדרוש, לצורך קבלת התחייבויות הביטוח של חברת ביטוח. על פי ההוראות, מרווח הסיכון מחושב בשיטת עלות ההון, בשיעור של 6% לשנה מההון הנדרש הצפוי, בגין סיכונים ביטוחיים, לאורך חיי העסקים הקיימים. המאזן הכלכלי נערך על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה. המאזן הכלכלי אינו כולל את הערך הכלכלי של הוצאות רכישה נדחות ושל נכסים לא מוחשיים, למעט נכסי אינשורטק שקיבלו הכרה על ידי הממונה.

ניכוי בתקופת הפריסה

כאמור לעיל, החברה בחרה בחלופה הקיימת בהוראות המעבר לפיה ניתן להגדיל את ההון הכלכלי באמצעות ניכוי מעתודות הביטוח אשר ילך ויקטן בצורה הדרגתית, עד לשנת 2032. הניכוי בתקופת הפריסה מחושב בהתאם למכתב עקרונות הניכוי, כמתואר בסעיף 1.ב.א) לעיל.

ההון הנדרש לכושר פירעון

חישוב ההון הנדרש לכושר פירעון מבוסס על הערכת החשיפה של ההון העצמי הכלכלי לרכיבי הסיכון הבאים, אשר קבועים בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי: סיכוני ביטוח חיים, סיכוני ביטוח בריאות, סיכוני ביטוח כללי, סיכוני שוק, סיכוני צד נגדי וסיכון נכסים בלתי מוחשיים. רכיבי סיכון אלה כוללים תתי רכיבי סיכון בהתייחס לסיכונים ספציפיים אליהם חשופה חברת הביטוח. הערכת חשיפת ההון העצמי הכלכלי לכל תת רכיב סיכון מתבצעת על בסיס תרחיש מוגדר שנקבע בהנחיות. קביעת ההון הנדרש לכושר פירעון מבוססת על סכימה של דרישות ההון בגין רכיבי הסיכון ותתי רכיבי הסיכון כאמור, בניכוי השפעת הפיזור בין הסיכונים בחברה על פי מקדמי המתאם המיוחסים להם לפי ההוראות, ובניכוי התאמה לספיגת הפסדים בשל מס נדחה, כמפורט בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי. בנוסף, כולל חישוב ההון הנדרש לכושר פירעון רכיבים של הון נדרש בגין סיכון תפעולי ובגין חברות מנהלות.

יודגש כי לתוצאות המודלים המשמשים בחישוב ההון העצמי המוכר וההון הנדרש לכושר פירעון, רגישות גבוהה לתחזיות ולהנחות הכלולות בהם וכן לאופן יישומן של ההנחיות. ליחס כושר הפירעון הכלכלי רגישות גבוהה למשתני שוק ולמשתנים אחרים ובהתאם עשוי להיות תנודתי. דרישת ההון בגין כל סיכון מחושבת בהתאם לחשיפת החברה לסיכון זה ובהתחשב בפרמטרים שנקבעו בהוראות. גובה ההון הנדרש מייצג, על פי ההוראות, את היקף ההון העצמי שיאפשר לחברת הביטוח לספוג, בשנה הקרובה, הפסדים בלתי צפויים ולעמוד בהתחייבויותיה למבוטחים ומוטבים במועדן, ברמת בטחון של 99.5%.

ההתאמה לספיגת הפסדים בשל נכס מס נדחה

בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי, חברת ביטוח רשאית להכיר בהתאמה לספיגת הפסדים בשל נכס מס נדחה עד לגובה יתרת העתודה למסים נדחים נטו הרשומה במאזן הכלכלי, בתוספת נכס מס כנגד רווחים עתידיים שמתקיימים בו כל התנאים הבאים:

- באפשרותה של חברת הביטוח להראות לממונה, כי סביר שרווחים עתידיים חייבים במס יהיו זמינים ונכסי המס יהיו ניתנים למימוש כנגדם;
- הוא נובע מפעילות בביטוח כללי או ביטוח בריאות NSLT בלבד;
- ערכו אינו עולה על שיעור של 5% מה-BSCR.

1. הערות והבהרות

1.1 כללי

דוח יחס כושר הפירעון כולל, בין היתר, תחזיות המבוססות על הנחות ופרמטרים בהתאם לניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת, ועל הערכות החברה לגבי העתיד ככל שיש לחברה מידע רלוונטי וקונקרטי עליו ניתן להתבסס. המידע והמחקרים הם אותם אלו ששימשו בסיס לדיווח הכספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2022. לא הובאו בחשבון מידע או מחקרים אשר גובשו לאחר מועד פרסום הדיווח הכספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2022 אם וככל שבוצעו. יודגש כי נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות ואין בידי החברה יכולת להעריך את השפעת הרפורמות והשינויים הללו באופן אמין. החישוב מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה שלא בהכרח יתממשו או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס לחישוב. כמו כן, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מהחישוב, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות בחישוב. למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד.

2. השפעות עתידיות של מעשי חקיקה ורגולציה הידועים ליום פרסום הדוח וחשיפה לתלויות

(א) תחום הביטוח נתון בשנים האחרונות לשינויים תכופים בהסדרים תחיקתיים ולהוראות רגולטוריות תכופות. ראה בקשר לכך סעיפים 2.1, 2.2, 2.3 בחלק ב' בפרק עסקי התאגיד בדוח התקופתי לשנת 2022. למעשי החקיקה ולהוראות הרגולציה קיימת השלכה על רווחיות החברה ותזרימי המזומנים שלה וכפועל יוצא על יחס כושר הפירעון הכלכלי.

חישוב יחס כושר הפירעון אינו כולל את כל ההשפעה האפשרית של מעשי החקיקה האמורים וההוראות הרגולטוריות וכן התפתחויות אחרות שטרם באו לידי ביטוי מעשי בנתונים בפועל, שכן אין בידי החברה, נכון למועד זה, יכולת להעריך את כל השפעתם על תוצאותיה העסקיות ועל יחס כושר הפירעון.

(ב) בהתאם להוראות סולבנסי, השווי של התחייבויות תלויות במאזן הכלכלי נקבע על פי שוין במאזן החשבונאי בהתאם להוראות תקן בינלאומי לחשבונאות IAS 37. מדידה זו אינה משקפת את ערכן הכלכלי. לא ניתן להעריך את השלכות אי הודאות הנגזרת מהחשיפה לתלויות המתוארת בבאור 38א' לדוחות הכספיים לשנת 2022, לרבות השפעתה על הרווחיות העתידית ועל יחס כושר הפירעון.

2. יחס כושר פירעון וסף הון

א. יחס כושר פירעון כלכלי

ליום 31 בדצמבר 2021 (מבוקר)	ליום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)
מיליוני ש"ח	
17,873	15,478
10,236	9,149
7,637	6,329
175%	169%

הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון – ראו סעיף 4
הון נדרש לכושר פירעון – ראו סעיף 5
עודף הון
יחס כושר פירעון כלכלי

השפעת פעולות הוניות מהותיות שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך פרסום דוח יחס כושר פירעון:

-	20
17,873	15,498
7,637	6,349
175%	169%

גיוס/פדיון הון (*)
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
עודף הון
יחס כושר פירעון כלכלי

(*) בינואר 2023 התבצע גיוס של 500 מיליוני ש"ח באמצעות הנפקה של סדרה חדשה (סדרה יט'). ביום 31 במאי 2023 צפוי פדיון מוקדם של אג"ח סדרה ו' בסך של כ-273 מיליוני ש"ח. גיוס ופדיון אלה מגדילים את ההון המוכר ועודף ההון בכ-20 מיליוני ש"ח עד למגבלת ההכרה בהון רוברד 2 (50% מדרישת ההון בתקופת המעבר).

שינויים עיקריים שחלו לעומת מספרי השוואה בסעיפים מרכזיים

מצב ההון של החברה ליום 31 בדצמבר 2022 הושפע מההתפתחות העסקית השוטפת של החברה, חלוקת דיבידנד, שינויים במשתני שוק, עדכון הנחות דמוגרפיות ותפעוליות, עדכון הנחות רגולטוריות, עדכוני מודל שוטפים ועדכון הניכוי.

- בתקופת הדוח החברה חילקה דיבידנד בסך 1,570 מיליוני ש"ח, מזה 250 מיליוני ש"ח ששולמו בפברואר 2022 ונכללו בחישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי לסוף 2021.
- במהלך תקופת הדוח חלה עליה משמעותית בעקום הריבית השקלית הצמודה חסרת הסיכון וברכיב ה-Volatility Adjustment, באופן שגרם לירידה בשווי ההתחייבויות הביטוחיות במוצרי חיסכון, מוצרי סיעוד וביטוח כללי ולירידה בדרישות ההון של חלק מהתרחישים הביטוחיים. מנגד, עליית הריבית תרמה לירידה בשווי נכסי חוב. במצטבר, שינויים אלה הובילו לגידול בעודף ההון וביחס כושר הפירעון הכלכלי של החברה.
- בתקופת הדוח עלה מדד המחירים לצרכן ב-5.3% והוביל במצטבר לקיטון בעודף ההון וביחס כושר הפירעון הכלכלי של החברה.
- תשואות שליליות בתיקי עמיתים ובתיק הנוסטרו, על רקע ירידות בשוקי ההון בארץ ובעולם, הביאו לקיטון בהון רוברד 1 של החברה ובמקביל הקטינו את דרישת ההון לאור קיטון ברכיב ההתאמה הסימטרית – SA. במצטבר, תשואות אלו הובילו להקטנת עודפי ההון ויחס כושר הפירעון הכלכלי של החברה.
- נכון ליום 30 ביוני 2022 בוצע חישוב מחדש של הניכוי, על רקע ההשפעה המהותית של עליית הריבית על גובה הניכוי. בנוסף, בוצעה הפחתה ליניארית מסכום הניכוי, בהתאמה לתקופת הפריסה. עדכון הניכוי הביא לקיטון בעודף ההון וביחס כושר הפירעון הכלכלי של החברה.
- ביום 30 ביוני 2022 פרסמה רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון חוזר שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות – עדכון מערך הנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ולקרנות הפנסיה" (להלן – "עדכון לוחות תמורת"). החוזר כולל עדכון של הנחות ברירות המחדל המשמשות לחישוב ההתחייבויות והמקדמים בפוליסות ביטוח חיים ובקרנות הפנסיה, וכן הנחות מעודכנות של שיעורי השיפורים העתידיים בתמותה. בעקבות יישום החוזר, נרשם גידול בהתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח וגידול בהתחייבויות הביטוחיות במגזר בריאות. שינויים אלה במצטבר הובילו לקיטון בעודף ההון וביחס כושר הפירעון הכלכלי של החברה.

- במהלך תקופת הדוח יישמה החברה מחקרים בנושאים שונים, בין היתר מחקר תחלואה, מחקר גיל פרישה ושיעור מימוש גמלה, מחקר ביטולים, מחקר הנחות לצורך שימור ועדכון מודל ההוצאות, המשפיעים על ההנחות המשמשות להערכת התחייבויות ביטוח חיים ובריאות. שינויים אלה הובילו במצטבר לקיטון בעודף ההון ובחיס כושר הפירעון הכלכלי של החברה.
- ביום 20 בספטמבר 2022 פורסם חוזר ביטוח 13-1-2022 שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד - שער 6 חלק 3 פרק 1 - עדכון תעריפים בפוליסות בריאות מתעדכנות", במסגרתו נוספו הוראות בפרק 1 לחלק 3 בשער 6 לחוזר המאוחד שעניינו "שינוי תעריפים בביטוח הוצאות רפואיות פרט", הקובעות, בין היתר, כי חברות ביטוח רשאיות לשנות את הפרמיה מבלי שתחול חובה להודיע על כך מראש לממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, בהתקיים תנאים מוגדרים. הוראות החוזר יחולו על תכניות ביטוח הוצאות רפואיות פרט שישווקו או שיחודשו לאחר מועד התחילה, למעט ביטוח סיעודי, ביטוח תאונות אישיות, ביטוח שיניים וביטוח עובדים זרים, ותחילתן ביום פרסומן. יישום הוראות החוזר הביא לעליה בעודף ההון ובחיס כושר הפירעון הכלכלי של החברה.
- התכלות דרישת הון בגין מוצרי ביטוח קיימים בתחומי חיים ובריאות, מקטינה את ההון הנדרש לכושר פירעון ואת מרווח הסיכון (RM) ובהתאם משפיעה באופן חיובי על עודפי ההון ועל יחס כושר הפירעון של החברה.

לפרטים בדבר יחס כושר הפירעון ללא יישום הוראות מעבר לתקופת הפריסה, וללא התאמת תרחיש מניות ובדבר יעד עודף ההון ומגבלות החלות על החברה לעניין חלוקת דיבידנד ראה סעיף 10 להלן.

ב. סף הון (MCR)

ליום 31 בדצמבר 2021	ליום 31 בדצמבר 2022
(מבוקר)	(מבוקר)
מיליוני ש"ח	
2,735	2,869
13,302	11,497

סף הון (MCR) - ראו סעיף 6.א

הון עצמי לעניין סף הון - ראו סעיף 6.ב

3. מידע אודות מאזן כלכלי

השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות במאזן הכלכלי חושב בהתאם להוראות הכלולות בפרק המדידה של נכסים והתחייבויות לצורכי הדוחות הכספיים, בחוזר המאוחד (פרק 1 חלק 2 של שער 5) (להלן - "פרק מדידה בחוזר המאוחד"), למעט פריטים שנקבע לגביהם אחרת בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי, כדלהלן:

(1) מאזן מאוחד

הנתונים במאזן הכלכלי מוצגים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה.

(2) נכסים

- א. **נכסים בלתי מוחשיים** - בהתאם לחלק א' פרק 2 סימן א', חברת ביטוח תעריך נכסים בלתי מוחשיים בשווי אפס, למעט השקעה באינשורטק כהגדרתה בחוזר סולבנסי אשר קיבלה את אישור הממונה לכך, כנדרש.
- ב. **הוצאות רכישה נדחות** - בהתאם לחלק א' פרק 2 סימן א', חברת ביטוח תעריך הוצאות הרכישה בשווי אפס.
- ג. **השקעה בחברות מוחזקות שאינן חברות ביטוח** - בהתאם לחלק א' פרק 2 סימן ב', החישוב נעשה בשיטת השווי המאזני המותאם, בהתאם להוראות החוזר לעניין חברות מוחזקות שאינן חברות ביטוח. בהתאם לשיטה זו נכלל חלקה של החברה בחברות המוחזקות על בסיס חלקה היחסי בעודף הנכסים על ההתחייבויות שלהן, המחושב בהתאם לערך הכלכלי של הנכסים וההתחייבויות בהתאם להנחיות החוזר, המחושב על בסיס הדוחות הכספיים שלהן לאחר מחיקת הנכסים הבלתי מוחשיים. בחברות מוחזקות בהן המאזן הכלכלי משקף עודף התחייבויות על נכסים, שווי השקעה יעמוד על אפס ולא יהיה שלילי וזאת כאשר ערכה במאזן החשבונאי חיובי. הערך הכלכלי של החברות המוחזקות אינו כולל את הרווחים הגלומים בחברות אלו. בחברה מנהלת נוסף לערך הכלכלי 35% מיתרת ההפרש המקורי המתייחס לחברה זו.
- ד. **נכסי חוב בלתי סחירים** - בהתאם לחלק א' פרק 1, שווים ההוגן של נכסי חוב בלתי סחירים מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוט מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.
- ה. **אג"ח מיועדות** - בהתאם לחלק א' פרק 2 סימן ה', חברת הביטוח מבצעת התאמה לערך של אג"ח מיועדות למאזן הכלכלי.

(3) התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, מרווח סיכון (RM) ונכסי ביטוח משנה

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה מחושבות, בהתאם לחלק אי פרק 4, של הוראות משטר כושר פירעון כלכלי, על בסיס אומדן מיטבי (להלן - "BE" או "Best Estimate") המבוסס על הנחות שהינן בעיקר פרי השלכת הניסיון הקיים ביחס לאירועי עבר כלפי העתיד, במסגרת הסביבה בה פועלת החברה וללא מקדמי שמרנות. ככלל, חישוב התחייבויות ביטוח חיים ובריאות (SLT) בוצע בהתאם לפרקטיקת החישוב של הערך הגלום של חוזי ביטוח (Embedded Value - EV) בישראל, וחישוב התחייבויות ביטוח כללי בוצע על בסיס החלק המתייחס ל-BE - בפרק המדידה בחוזר המאוחד המתייחס לנוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך דיווח כספי.

מדידת ההתחייבויות הביטוחיות במאזן הכלכלי מבוססת על היוון התזרימים העתידיים הצפויים, כולל רווח עתידי, בריבית חסרת סיכון בתוספת VA ובהתחשב ב-UFR, על בסיס הערכה מיטבית שאינה כוללת מרווחי שמרנות, כאשר ניתן ביטוי לסיכון ברכיב ה-RM שהינו התחייבות נפרדת. זאת, בשונה מהדוחות הכספיים בהם מוערכות ההתחייבויות הביטוחיות עם מרווחי שמרנות, בשיטות ובשיעורי היוון כמתואר בבאור ג' לדוחות השנתיים.

חישוב התחייבויות הביטוח בגין ביטוח חיים ובריאות ארוך טווח בוצע על ידי היוון תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים של החברה, באמצעות מודל המיושם על מידע, הקיים במערכות התפעוליות של החברה, לגבי הכיסויים הביטוחיים, ועל הנחות דמוגרפיות, כלכליות והתנהגותיות רבות. התזרימים הצפויים כוללים לדוגמה פרמיות חזויות לאור שיעורי הביטולים הצפויים, בניכוי הוצאות שתהיינה לחברה בגין הכיסויים לרבות עמלות לסוכנים, תביעות צפויות וכיוצא בזה.

תזרים זה מהווה לפי עקום ריבית אשר נקבע על-ידי הממונה ואשר מבוסס על התשואה לפדיון של אג"ח מדינת ישראל ("ריבית חסרת סיכון"), עם התכנסות בטווח הארוך לשיעור קבוע של 2.6% (UFR) ובתוספת מרווח (VA) אשר נקבע על ידי הממונה. חישוב ההתחייבויות אינו כולל תזרימים בגין מכירות עתידיות, אך כולל הנחה של המשך קבלת פרמיות בגין עסקים קיימים (למעט בגין פוליסות ללא סיכון ביטוחי, לרבות חוזי השקעה). בנוסף, החישוב מניח המשך פעילות עסקית כ-"עסק חיי", דהיינו שמבנה החברה לא ישתנה ולפיכך חלק מההוצאות הקבועות בעתיד לא תיוחסנה לתיק הקיים כיום, אלא לעסק חדש שצפוי להימכר בעתיד.

סביר כי תזרימי המזומנים בפועל יהיו שונים, במידה כזו או אחרת, מההערכות שבוצעו על בסיס "ההערכה המיטבית" וזאת אף אם לא יתרחש שינוי כלשהו בפרמטרים העומדים בבסיס החישוב. ראה גם סעיף 1.1. לעיל - הערות והבהרות.

מגבלות והסתייגויות בחישוב ההערכה המיטבית

- ככלל, ההנחות שביסוד המודלים גובשו בעיקר על סמך מחקרים וניתוחים המבוססים על ניסיון החברה לאורך השנים האחרונות, אשר לא כללו אירועים קיצוניים. קיימת, אמנם, הסתברות נמוכה להתרחשות אירועים קיצוניים אך אין ביכולת החברה להעריך הסתברות זו וגם לא את מידת השפעתם של אירועים אלה. בהתאם לכך, אירועים כאלה לא הובאו בחשבון בקביעת ההנחות שביסוד המודלים.
- בשל העדר נתונים מספקים, בחישוב הערכה מיטבית לא הונח והחברה לא בדקה, את רמת המתאם (קורלציה) בין הנחות דמוגרפיות ותפעוליות לבין הנחות הנוגעות לתנאי השוק (למשל שיעור הריבית), מתאם אשר עלול להשפיע על ההערכה המיטבית באופן מהותי.
- קביעת ההערכה המיטבית אמורה להתבסס על הערכת ההתפלגות של תוצאות ההערכה האפשריות. בהיעדר נתונים סטטיסטיים מובהקים מתאימים להערכת התפלגות ההערכה המיטבית לכל הגורמים הדמוגרפיים והתפעוליים בביטוח חיים ובריאות SLT, השתמשה החברה בהנחות ריאליות של כל פרמטר ופרמטר כשלעצמו, לפי התוחלת של כל גורם רלוונטי, וללא התחשבות של תלות או התאמה בין ההנחות השונות, או בין ההנחות לפרמטרים כלכליים חיצוניים כגון מיסוי, ריבית או רמת התעסוקה במשק.
- תזרימי המזומנים העתידיים מתייחסים, במקרים רבים, לעשרות שנים קדימה. המחקרים עליהם מבוססות ההנחות שבבסיס התזרימים מבוססות על מיטב הידיעה של ההנהלה, בעיקר בהתאם למה שקרה בשנים האחרונות. קיימת מידה רבה של חוסר וודאות האם ההנחות בבסיס התזרימים אכן תתממשנה.

הנחות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

ההנחות שבבסיס החישוב נקבעו לפי האומדנים הטובים ביותר של החברה לגבי גורמים דמוגרפיים ותפעוליים רלוונטיים, ומשקפות את הציפייה של החברה לעתיד בגין גורמים אלה. ההנחות הדמוגרפיות, הכלולות בחישוב, נלקחו מתוך מחקרים פנימיים של החברה, ככל שישנם, ומתבססות על ניסיון רלוונטי ו/או על שילוב של מידע ממקורות חיצוניים, כגון מידע שהתקבל ממבטחי משנה ולוחות תמותה ותחלואה שפורסמו על ידי הממונה.

ההנחות התפעוליות (הוצאות הנהלה וכלליות) חושבו בהתאם לתוצאות מודל תמחירי פנימי שנערך בחברה לגבי הוצאות הקשורות להתחייבויות הביטוחיות הרלוונטיות, לרבות: הקצאת ההוצאות למגזרים השונים ולפעילויות השונות (הפקה, ניהול שוטף, השקעות ניהול תביעות וכיוצא בזה) והנחות לגבי אופן ההתפתחות העתידית שלהן (בהתאם למדד, היקף פרמיות, מספר כיסויים, היקף נכסים וכדומה).

ההנחות העיקריות עליהן הסתמכנו בחישובים הינן כדלקמן:

(א) הנחות כלכליות

- ריבית היוון - עקום ריבית חסר סיכון אשר מבוסס על התשואה לפדיון של אג"ח מדינה צמודות בישראל ("ריבית חסרת סיכון"), עם התכנסות בטווח הארוך לשיעור קבוע של 2.6% (UFR) ובתוספת מרווח (VA) המחושב על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, הכל כפי שנקבע על ידי הממונה.
- שיעור התשואה על נכסים המגבים את מוצרי ביטוח החיים תלויי התשואה הינו זהה לריבית ההיוון.
- אג"ח מיועדות מוערכות בהתאם לשוויי ההוגן המביא בחשבון את שיעור הריבית הנקוב בהן ואת ההערכה המיטבית לגבי הזכאות העתידית של החברה לרכישתן.

(ב) הנחות תפעוליות (עבור ביטוח חיים ובריאות)

הוצאות הנהלה וכלליות - החברה ניתחה את ההוצאות אשר מיוחסות למגזרי הביטוח הרלוונטיים בדוח הכספי, וייחסה אותן למוצרים וסוגי כיסוי שונים, ולפעולות שונות כגון תפעול שוטף של הכיסויים, ניהול השקעות, טיפול בתביעות, תשלום גמלאות ועוד. מחקר ההוצאות מתעדכן מידי תקופה וסוגי ההוצאות השונות מועמסים על תזרים המזומן העתידי ביחס למשתנים הרלוונטיים כגון מספר כיסויים, כמות פרמיות, עתודות או מספר תביעות. קביעת ההוצאות העתידיות וכן אופן הקצאתן לתזרימים העתידיים כוללים בתוכם הערכות של החברה ושיקולי דעת רבים אשר משפיעים על סך ההתחייבויות.

(ג) הנחות דמוגרפיות

- ביטולים (הפסקת תשלום פרמיה, סילוק פוליסות, משיכות)
- תמותת גמלאים ופעילים
- תחלואה (שיעור ואורך התביעות) למוצרי סיעוד, אי כושר עבודה ובריאות
- מימוש ומסלולי גמלה

(ד) הנחות בביטוח כללי

עלות תביעות, בגין נזקים עתידיים ונזקים שאירעו אך טרם שולמה התביעה בגינם - בהתאם לניסיון העבר של החברה בענפים השונים בקשר לשיעורי התביעות, גובה התביעות וקצב תשלומי התביעות בענפים בעלי זנב ארוך.

(4) מרווח סיכון (Risk Margin)

בנוסף להתחייבויות הביטוחיות על בסיס הערכה מיטבית, מחושב רכיב של מרווח סיכון, המשקף את עלות ההון הכוללת שהיה מצופה שחברת ביטוח אחרת תדרוש לצורך קבלת התחייבויות הביטוח של חברת ביטוח, המחושבות על בסיס הערכה מיטבית, במלואן. ה-Risk Margin מחושב בהתאם להוצאות הממונה על סמך שיעור עלות הון של 6% ומהוון בריבית חסרת סיכון מותאמת, אך ללא רכיב ה-VA. דרישת ההון העתידית מחושבת לפי "שיטת גורמי הסיכון", על ידי שינוי רכיבי דרישת ההון שחושבו למועד הדיווח, למעט דרישת הון בגין סיכונים שוק, בהתאם להתפתחות החזויה של גורמי הסיכון שיוחסו להם. גורמים אלה נועדו לשקף את התפתחות הסיכונים על פני ציר הזמן.

מגבלות והסתייגויות בחישוב מרווח הסיכון

כאמור לעיל, מרווח הסיכון מחושב בשיטת עלות ההון, בשיעור של 6% לשנה מההון הנדרש הצפוי בגין סיכונים ביטוחיים לאורך חיי העסקים הקיימים. שיטת חישוב זו הוגדרה על ידי הממונה ואיננה משקפת בהכרח את עלות ההון הכוללת שהיה מצופה שחברת ביטוח אחרת או מבטח משנה ידרשו על מנת לקבל על עצמן את התחייבויות הביטוח של החברה. בנוסף, דרישות ההון מבוססות על ההערכה המיטבית, לרבות מגבלותיה כפי שתוארו לעיל.

כמו כן, תרחישי הקיצון והקורלציות המוגדרים במסגרת המודל הסטנדרטי לחישוב דרישות ההון מתבססים על סדרת תרחישים והנחות אשר הוגדרו על ידי הממונה ואין בהם משום שיקוף כלשהו של ניסיון החברה בפועל.

(5) התחייבויות אחרות

- א. **התחייבויות תלויות** - לעניין השווי של התחייבויות תלויות במאזן הכלכלי ראה סעיף 1.ו.1.2 (ב) לעיל.
- ב. **התחייבויות בגין מיסים נדחים, נטו** - בהתאם לחלק א' פרק 2 סימן ג', החישוב הנו על בסיס הפער בין השווי שיוחס לנכסים וההתחייבויות במאזן הכלכלי לבין השווי שמיוחס להם לצרכי מס בהתאם להוראות ההכרה, המדידה וההצגה של תקן חשבונאות בינלאומי 12 (IAS 12). הכרה בנכסי מיסים נדחים תתאפשר רק אם החברה תעמוד במבחנים הכלולים בהוראות סולבנסי, וזאת בנוסף על המבחנים הכלולים בתקן החשבונאות האמור. היתרה כוללת גם התחייבות בגין מיסים נדחים הנובעים מהניכוי בתקופת הפריסה.
- ג. **זכאים ויתרות זכות** - בהתאם לחלק א' פרק 1, חלק מהיתרות בסעיף זה חושבו בהתאם לעקרונות הכלליים לעניין המאזן הכלכלי.
- ד. **התחייבויות פיננסיות** - בהתאם לעקרונות הכלליים שנקבעו בהוראות סולבנסי ובכפוף להנחיה חלק א' פרק 3 לפיה אין לקחת בחשבון שינויים שחלו בסיכון אשראי של החברה אלא רק בגין שינויים בריבית חסרת סיכון. כלומר, ריבית ההיוון הינה ריבית חסרת סיכון בתוספת המרווח ביום ההנפקה.

(6) ערכו של הניכוי בתקופת הפריסה ליום 31 בדצמבר 2022

הניכוי בתקופת הפריסה חושב, בהתאם להוראות הכלולות בחוזר סולבנסי ובמכתב למנהלי חברות הביטוח: "עקרונות לחישוב ניכוי לתקופת הפריסה במשטר כושר פירעון כלכלי מבוסס סולבנסי II" מיום 15 באוקטובר 2020 (להלן - "מכתב עקרונות הניכוי").

הניכוי מחושב כסכום ההפרשים החיוביים שבין עתודות ביטוח בשייר במאזן הכלכלי לרבות מרווח הסיכון (Risk Margin) (בניכוי התאמה לשווי ההוגן של אגרות חוב מיועדות) לבין עתודות הביטוח בשייר על פי הדוחות הכספיים לאותו מועד. הפרשים אלה חושבו ברמת קבוצות מוצרים ובהתאם להוראות הכלולות במכתב העקרונות.

חישוב הניכוי לראשונה בוצע ביום 31 בדצמבר 2019 וחישוב מחדש של הניכוי בוצע לאחרונה נכון ליום 30 ביוני 2022, על רקע ההשפעה המהותית של עליית הריבית במחצית הראשונה של שנת 2022 על גובה הניכוי. בנוסף, בוצעה הפחתה ליניארית מסכום הניכוי, בהתאמה לתקופת הפריסה. דירקטוריון החברה אישר ביום 3 בנובמבר 2022 את סכום הניכוי שחושב מחדש וביום 21 בנובמבר 2022 הודיע הממונה, כי אין לו הערות לחישוב מחדש של הניכוי ליום 30 ביוני 2022.

הניכוי נכון ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכם לסך של 3,213 מיליוני ש"ח (לאחר הפחתה ליניארית בהתאם לתקופת הפריסה).

2021 ליום 31 בדצמבר		2022 ליום 31 בדצמבר		א. מאזן כלכלי
(מבוקר)		(מבוקר)		
מאזן כלכלי	מאזן לפי תקינה חשבונאית	מאזן כלכלי	מאזן לפי תקינה חשבונאית	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
187	1,052	236	1,141	נכסים:
-	2,316	-	2,423	נכסים בלתי מוחשיים
1,346	1,346	1,309	1,309	הוצאות רכישה נדחות
				רכוש קבוע
27	27	27	28	השקעות בחברות מוחזקות שאינן חברות ביטוח
1,166	1,167	1,350	1,351	חברות מנהלות
				חברות מוחזקות אחרות
1,193	1,194	1,377	1,379	סך כל השקעות בחברות מוחזקות שאינן חברות ביטוח
1,963	1,963	2,060	2,060	נדליין להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
2,163	2,163	2,293	2,293	נדליין להשקעה – אחר
1,861	5,148	1,321	4,992	נכסי ביטוח משנה
1,094	1,168	3,066	3,118	חייבים ויתרות חובה
73,850	73,850	67,420	67,420	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
12,700	12,699	9,993	9,993	השקעות פיננסיות אחרות
8,604	7,547	8,655	8,516	נכסי חוב סחירים
8,105	4,779	7,048	5,031	נכסי חוב שאינם סחירים, למעט אג"ח מיועדות
1,635	1,635	1,497	1,497	אג"ח מיועדות
3,183	3,183	3,725	3,725	מניות
				אחרות
34,227	29,843	30,918	28,762	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
5,012	5,012	6,450	6,450	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
2,202	2,202	1,425	1,425	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
1,373	1,373	1,522	1,522	נכסים אחרים
126,471	128,630	119,397	124,294	סך כל הנכסים
81,614	81,548	77,876	77,848	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה
				הון
12,625	6,031	10,637	4,230	הון רוברד 1 בסיסי
12,625	6,031	10,637	4,230	סך כל ההון
16,098	30,430	13,330	30,543	התחייבויות
75,348	80,532	72,101	76,267	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
12,044	-	10,445	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
(5,079)	-	(3,213)	-	מרווח סיכון (RM)
4,628	1,202	4,025	695	ניכוי בתקופת הפריסה
4,499	4,590	5,438	5,540	התחייבויות בגין מסים נדחים, נטו
6,025	5,562	6,398	6,783	זכאים ויתרות זכות
283	283	236	236	התחייבויות פיננסיות
				התחייבויות אחרות
113,846	122,599	108,760	120,064	סך כל ההתחייבויות
126,471	128,630	119,397	124,294	סך כל ההון וההתחייבויות

ב. הרכב התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

ליום 31 בדצמבר 2022		
אומדן מיטבי (BE) של התחייבויות		
שייר	ביטוח משנה	ברוטו
(מבוקר)		
מיליוני ש"ח		
5,056	(1,643)	3,413
7,138	2,779	9,917
12,194	1,136	13,330
71,916	185	72,101
84,110	1,321	85,431

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

חוזי ביטוח חיים וביטוח בריאות ארוך טווח (SLT)

חוזי ביטוח כללי וביטוח בריאות קצר טווח (NSLT)

סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה - חוזי ביטוח חיים וביטוח בריאות ארוך טווח (SLT)

סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

ליום 31 בדצמבר 2021		
אומדן מיטבי (BE) של התחייבויות		
שייר	ביטוח משנה	ברוטו
(מבוקר)		
מיליוני ש"ח		
7,547	(1,557)	5,990
6,944	3,164	10,108
14,491	1,607	16,098
75,094	254	75,348
89,585	1,861	91,446

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

חוזי ביטוח חיים וביטוח בריאות ארוך טווח (SLT)

חוזי ביטוח כללי וביטוח בריאות קצר טווח (NSLT)

סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה - חוזי ביטוח חיים וביטוח בריאות ארוך טווח (SLT)

סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

שינויים עיקריים שחלו לעומת מספרי השוואה בסעיפים מרכזיים

השפעת עליית עקום הריבית המשמש להיוון ההתחייבויות הביטוחיות, עליית מדד המחירים, שינויים בתיק הביטוחי ועדכון מחקרים אקטואריים הובילו במצטבר לקיטון בסה"כ ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשנת 2022 בהשוואה לשנת 2021. לפירוט הסיבות שהביאו לשינויים מהותיים שחלו לעומת מספרי השוואה בסעיפים מרכזיים ראו סעיף 2.א. לעיל.

4. הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון

ליום 31 בדצמבר 2022			
סה"כ	הון רובד 1		
	הון רובד 2	הון רובד 1 נוסף	הון רובד 1 בסיסי
(מבוקר)			
מיליוני ש"ח			
15,605	4,555	413	10,637
(127)	-	-	(127)
-	-	-	-
-	-	-	-
15,478	4,555	413	10,510
12,246			12,246

הון עצמי
 ניכויים מהון רובד 1 (א)
 הפחתות (ב)
 חריגה ממגבלות כמותיות (ג)
 הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
 מתוך זה - סכום רווח צפוי בגין פרמיות עתידיות (EPIFP) לאחר
 מס

ליום 31 בדצמבר 2021			
סה"כ	הון רובד 1		
	הון רובד 2	הון רובד 1 נוסף	הון רובד 1 בסיסי
(מבוקר)			
מיליוני ש"ח			
18,584	5,479	480	12,625
(350)	-	-	(350)
-	-	-	-
(361)	(361)	-	-
17,873	5,118	480	12,275
11,902			11,902

הון עצמי
 ניכויים מהון רובד 1 (א)
 הפחתות (ב)
 חריגה ממגבלות כמותיות (ג)
 הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
 מתוך זה - סכום רווח צפוי בגין פרמיות עתידיות (EPIFP) לאחר
 מס

- (א) ניכויים מהון רובד 1 - בהתאם להגדרות "הון רובד 1 בסיסי" בנספח לסימן ב' בפרק 2 בחלק 2 של שער 5 בחוזר המאוחד - "משטר כושר פירעון כלכלי" (להלן - "נספח משטר כושר פירעון כלכלי"). ניכויים אלה כוללים את סכום הנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות בשל חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה בניגוד לתקנות כללי השקעה, סכום השקעה עצמית במניות רגילות וסכום דיבידנד שהוכרז לאחר יום הדוח ועד ליום הפרסום לראשונה של הדוח.
- (ב) הפחתות - בהתאם להוראות פרק 6 בחלק ב' "הוראות לעניין הון עצמי של חברת ביטוח" לנספח "משטר כושר פירעון כלכלי".
- (ג) חריגה ממגבלות כמותיות - בהתאם להוראות פרק 2 בחלק ב' "הוראות לעניין הון עצמי של חברות ביטוח" לנספח "משטר כושר פירעון כלכלי".

4. הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (המשך)

(ד) הרכב הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון :

ליים 31 בדצמבר 2021 (מבוקר)	ליים 30 בדצמבר 2022 (מבוקר)
מיליוני ש"ח	
12,275	10,510
480	413
480	413
12,755	10,923
3,151	2,654
1,524	1,348
804	553
(361)	-
5,118	4,555
17,873	15,478

הון רובד 1:

הון רובד 1 בסיסי

הון רובד 1 נוסף:

מכשירי הון ראשוני מורכב

סך הון רובד 1 נוסף

סך הון רובד 1

הון רובד 2:

מכשירי הון רובד 2

מכשירי הון משני מורכב

מכשירי הון שלישוני מורכב

בניכוי הפחתה בשל חריגה ממגבלה כמותית

סך הון רובד 2

סך הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון

לפירוט הסיבות שהביאו לשינויים מהותיים שחלו לעומת מספרי השוואה בסעיפים מרכזיים ראו סעיף 2.א. לעיל.

לפרטים אודות מידע בדבר הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון ללא יישום הוראות מעבר לתקופת הפריסה וללא התאמת תרחיש מניות ראה סעיף 7 "השפעת יישום הוראות לתקופת הפריסה" להלן.

5. הון נדרש לכושר פירעון (SCR)

ליים 31 בדצמבר 2022	ליים 31 בדצמבר 2021	
(מבוקר)	(מבוקר)	מיליוני ש"ח
4,921	5,294	הון נדרש בסיסי לכושר פירעון BSCR
366	319	הון נדרש בשל רכיב סיכון שוק (*)
4,005	4,419	הון נדרש בשל רכיב סיכון צד נגדי
8,552	9,834	הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בביטוח חיים
2,095	2,046	הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בריאות (SLT+NSLT)
19,939	21,912	הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בביטוח כללי
(6,708)	(7,175)	סה"כ
118	94	השפעת הפיזור בין רכיבי הסיכון
13,349	14,831	הון נדרש בשל רכיב סיכון נכסים בלתי מוחשיים
461	429	סה"כ הון נדרש בסיסי לכושר פירעון BSCR
(4,681)	(5,044)	הון נדרש בשל סיכון תפעולי
10	10	התאמה לספיגת הפסדים בשל נכס מס נדחה
10	10	הון נדרש בשל חברות מנהלות:
20	20	קרן החיסכון לצבא הקבע-חברה לניהול קופות גמל בע"מ
10,236	10,236	לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ
9,149	9,149	סה"כ הון נדרש בשל חברות מנהלות
		סה"כ הון נדרש לכושר פירעון (SCR)

(*) הון נדרש בשל סיכון שוק כולל התאמת תרחיש מניות

לפרטים אודות מידע בדבר הון נדרש לכושר פירעון ללא יישום הוראות מעבר לתקופת הפריסה וללא התאמת תרחיש מניות ראה סעיף 7 "השפעת יישום הוראות לתקופת הפריסה" להלן.

שינויים מהותיים שחלו לעומת מספרי השוואה

הקיסון בהון הנדרש ברכיבי סיכון חיים ובריאות בשנת 2022 נבע ברובו בעיקר כתוצאה מהעלייה המשמעותית בעקום הריבית חסרת הסיכון. מנגד, עליית המדד גרמה לגידול בהון הנדרש של רכיבי סיכון אלה. בנוסף, שינויים בהון הנדרש לכושר פירעון משנה לשנה מושפעים מהתכלות דרישת ההון בגין מוצרי ביטוח קיימים, אשר מקטינה את ההון הנדרש לכושר פירעון ומנגד מכירות מוצרים חדשים אשר מגדילים את ההון הנדרש לכושר פירעון.

הקיסון בדרישות ההון בגין סיכוני שוק נבע בעיקר בשל עדכון ההתאמה הסימטרית בתרחיש מניות ושינוי בתמהיל התיקים והחשיפות.

לפירוט הסיבות שהביאו לשינויים מהותיים שחלו לעומת מספרי השוואה בסעיפים מרכזיים ראו סעיף 2.א. לעיל.

6. סף הון (MCR)

(א) סף הון (MCR)

ליום 31 בדצמבר 2021	ליום 31 בדצמבר 2022
(מבוקר)	(מבוקר)
מיליוני ש"ח	
2,735	2,869
2,559	2,287
4,607	4,117
2,735	2,869

סף הון MCR לפי נוסחה (MCRlinear)
 גבול תחתון (25% מהון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה)
 גבול עליון (45% מהון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה)
 סף הון (MCR)

(ב) הון עצמי לעניין סף הון

ליום 31 בדצמבר 2022		
סה"כ	הון רובד 2	הון רובד 1
(מבוקר)		
מיליוני ש"ח		
15,478	4,555	10,923
(3,981)	(3,981)	-
11,497	574	10,923

הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (SCR) (לאחר ניכויים והפחתות)
 חריגה ממגבלות כמותיות בשל סף הון (*)
 הון עצמי לעניין סף הון

ליום 31 בדצמבר 2021		
סה"כ	הון רובד 2	הון רובד 1
(מבוקר)		
מיליוני ש"ח		
18,233	5,478	12,755
(4,931)	(4,931)	-
13,302	547	12,755

הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (SCR) (לאחר ניכויים והפחתות)
 חריגה ממגבלות כמותיות בשל סף הון (*)
 הון עצמי לעניין סף הון

(*) בהתאם להוראות פרק 3 בחלק ב' לנספח משטר כושר פירעון כלכלי, הון רובד 2 לא יעלה על 20% מ-MCR.

7. השפעת יישום ההוראות לתקופת הפריסה

ליום 31 בדצמבר 2022					
ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות	השפעת שיעור של 50% הון רובד 2 בתקופת הפריסה	השפעת התאמת תרחיש מניות	השפעת הכללה של ניכוי בתקופת הפריסה	כולל יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות	
(מבוקר)					
מיליוני ש"ח					
95,876	-	-	(3,213)	92,663	סך התחייבויות ביטוח, לרבות מרווח הסיכון (RM)
8,395	-	-	2,115	10,510	הון רובד 1 בסיסי
12,953	895	-	1,630	15,478	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
10,363	-	(127)	(1,087)	9,149	הון נדרש לכושר פירעון
ליום 31 בדצמבר 2021					
ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות	השפעת שיעור של 50% הון רובד 2 בתקופת הפריסה	השפעת התאמת תרחיש מניות	השפעת הכללה של ניכוי בתקופת הפריסה	כולל יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות	
(מבוקר)					
מיליוני ש"ח					
103,490	-	-	(5,079)	98,411	סך התחייבויות ביטוח, לרבות מרווח הסיכון (RM)
8,932	-	-	3,343	12,275	הון רובד 1 בסיסי
14,336	1,023	-	2,514	17,873	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
12,308	-	(335)	(1,737)	10,236	הון נדרש לכושר פירעון

לפירוט הסיבות שהביאו לשינויים מהותיים שחלו לעומת מספרי השוואה בסעיפים מרכזיים ראו סעיף 2.א. לעיל.

8. תנועה בעודף ההון

הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)	עודף (גירעון) הון
(מבוקר)		
מיליוני ש"ח		
17,873	10,236	7,637
(3,537)	2,072	(5,609)
14,336	12,308	2,028
(1,064)	(961)	(103)
583	(1,600)	2,183
1,298	651	647
(1,320)	-	(1,320)
(880)	(35)	(845)
12,953	10,363	2,590
2,525	(1,214)	3,739
15,478	9,149	6,329

ליום 1 בינואר 2022
נטרול הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת מניות

ליום 1 בינואר 2022 ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות

השפעת פעילות תפעולית (א)
השפעת פעילות כלכלית (ב)
עסקים חדשים (ג)
השפעת הנפקות מכשירי הון (בניכוי פדיונות) ודיבידנד שהוכרו (ד)
השפעת שינויים במס נדחה, הון רוברד 1 נוסף והון רוברד 2

ליום 31 בדצמבר 2022 ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות
השפעת הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת מניות

ליום 31 בדצמבר 2022

(א) סעיף זה כולל את השפעת:

1. התזרים החזוי שהיה גלום ביתרת הפתיחה והיה צפוי להשתחרר בשנת הדיווח;
  2. סטיות מהנחות דמוגרפיות ותפעוליות בשנת הדיווח;
  3. שינוי בכללי רגולציה;
  4. שינוי בהנחות הדמוגרפיות והתפעוליות ביחס אלו שהיו בשימוש במועד הדוח הקודם;
  5. עדכוני מודל;
  6. חוזי ביטוח חדשים (ביטוח כללי ובריאות NSLT) שנחתמו בשנת הדוח, ותיקי ביטוח בענפים אלו שנרכשו או נמכרו בשנת הדוח;
  7. השקעה בנכסים לא מוחשיים;
  8. שינויים אחרים שאינם כלולם בסעיפים האחרים;
- (ב) סעיף זה כולל את השפעת הפעילות הכלכלית השוטפת ובכלל זה:
1. שינויים בשוויים של נכסי השקעה;
  2. שינויים בהון נדרש בגין רכיב סיכון שוק, לרבות שינוי ברכיב התאמה סימטרית SA;
  3. השפעת האינפלציה;
  4. השפעת שינויים בעקום ריבית חסרת סיכון לכושר פירעון;
- (ג) סעיף זה כולל את השפעת חוזי ביטוח חדשים (חיים ובריאות SLT) שנחתמו בשנת הדוח ותיקי ביטוח בענפים אלו שנרכשו או נמכרו בשנת הדוח, ללא השפעתם על סיכוני שוק, סיכון צד נגדי וסיכון תפעולי.
- (ד) סעיף זה כולל פעולות הוניות, לרבות הנפקה ופדיון של מכשירי הון רוברד 1 והון רוברד 2 וכן דיבידנד שהוכרו לאחר מועד פרסום דוח יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר 2021 ועד למועד פרסום הדוח ליום 31 בדצמבר 2022.
- סדר הסעיפים אינו מייצג בהכרח את סדר החישוב של הסעיפים השונים. יצויין כי לסדר ביצוע החישובים עשויה להיות השפעה על תוצאות החישוב ברכיבי התנועה בעודף, אולם לא על התוצאה הסופית של עודף ההון ויחס כושר הפירעון של החברה. יצויין כי השינויים בוצעו על המאזן הכלכלי.
- הסברים להשפעות מהותיות הכלולות בסעיפים השונים מפורטים בסעיף 2.א. לעיל.

9. ניתוח רגישות לשינויים בגורמי סיכון

להלן מוצגים ניתוחי רגישות של יחס כושר פירעון כלכלי ביחס לגורמי סיכון שונים למועד הדוח, בהתחשב בהוראות המעבר בתקופת הפריסה ובהתאמת מניות. ניתוח זה מביא לידי ביטוי את השפעות השינוי על ההון העצמי, לרבות המגבלות הכמותיות החלות על ההון העצמי ועל ההון הנדרש לכושר פירעון. מבחני הרגישות מביאים לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד, בהנחה ששאר גורמי הסיכון קבועים ואינם כוללים השפעות משניות או שינויים נגזרים על גורמי סיכון אחרים. מבחני הרגישות מתייחסים לנכסים והתחייבויות תלויות תשואה ושאינן תלויות תשואה.

יצוין כי הרגישויות אינה ליניאריות, כך שרגישויות בשיעורים אחרים לא בהכרח ניתנים לחישוב באמצעות אקסטרפולציה פשוטה של מבחני הרגישות המוצגים.

ליום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)
השפעה על יחס כושר פירעון כלכלי

(19%)	ירידה בריבית של 50 נקודות בסיס בריבית חסרת הסיכון (א)
(16%)	ירידה של 25% בערכם של נכסים הוניים (ב)
(16%)	עליה של 5% בשיעור התחלואה (ג)
(11%)	ירידה של 5% בשיעור התמותה (ג)

(א) מבחני הרגישות לריבית כוללים את כל נכסי החוב הרגישים לריבית, סחירים ולא סחירים, בכלל זה אגרות חוב מיועדות, את נכסי ביטוח משנה ואת ההתחייבויות הביטוחיות. בחישוב מבחני הרגישות לשינוי בריבית נבנה עקום ריבית חסרת סיכון חדש, המייצג שינוי מקביל של 50 נקודות בסיס עד נקודת ה-Last Liquid Point (LLP) ולאחריו אקסטרפולציית סמית-וילסון עד לריבית ה-UFR. לא נלקחה בחשבון השפעת השינוי בריבית על חישוב מחדש של סכום הניכוי.

(ב) מבחן הרגישות לירידה בערכם של נכסים הוניים, כולל השפעה על המאזן הכלכלי ועל תרחישי השוק המהותיים בחישוב ההון הנדרש. נכסים הוניים, לצורך מבחן הרגישות, כוללים בין היתר מניות סחירות ולא סחירות, קרנות השקעה, חברות נכס והשקעות אסטרטגיות. מבחן הרגישות מביא בחשבון גם את ההשפעה על רכיב ההתאמה הסימטרית (Symmetric Adjustment) בחישוב ההון הנדרש.

(ג) מבחני הרגישות בשיעורי תחלואה ובשיעורי התמותה כוללים את כל מוצרי הבריאות והחיים הרגישים לגורמי סיכון אלה.

10. מגבלות על חלוקת דיבידנד

מדיניות החברה היא להחזיק בסיס הון איתן להבטחת כושר הפירעון שלה ויכולתה לעמוד בהתחייבויותיה למבוטחים, לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה העסקית וכדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה. החברה כפופה לדרישות ההון והרגולציה הנקבעת לעניין חלוקת דיבידנד.

ביום 29 במאי 2023 אישר דירקטוריון החברה את עדכון התכנית לניהול הון ונקבעו בשלב זה, כללי סף לחלוקת דיבידנד, הכוללים יחס כושר פירעון כלכלי מינימאלי, בהתחשב בהוראות הפריסה, בשיעור של 135% יחס כושר פירעון מינימאלי, ללא התחשבות בהוראות בתקופת הפריסה בשיעור של 110%.

ב-28 בפברואר 2021 אישר דירקטוריון החברה מדיניות חלוקת דיבידנד בשיעור של לפחות 35% מהרווח הכולל כל עוד הראל ביטוח עומדת ביעדים המינימאליים ליחס כושר פירעון מבוסס סולבנסי 2.

כללי הסף נועדו לאפשר להראל ביטוח התמודדות עם משברים מבלי לפגוע מהותית בפעילותה ובעמידתה בדרישות ההון החלות עליה. עם זאת, אין באמור כדי להבטיח שהחברה תעמוד בכללי הסף שנקבעו בכל עת.

בהתאם למכתב שפרסמה הממונה בחודש אוקטובר 2017 (להלן - "המכתב"), חברת ביטוח תהיה רשאית לחלק דיבידנד רק אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס כושר פירעון לפי משטר כושר פירעון כלכלי בשיעור של לפחות 100%, כשהוא מחושב ללא התחשבות בהוראות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה. היחס האמור יחושב ללא ההקלה שניתנה בגין הפרש מקורי המיוחס לרכישת פעילות של קופות גמל וחברות מנהלות.

להלן נתונים על יחס כושר פירעון כלכלי של החברה, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר ועל יעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה בהתייחס ליחס כושר הפירעון המחושב ללא התחשבות בהוראות בתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות, כנדרש במכתב. יחס זה עומד ביחס כושר הפירעון הנדרש על פי המכתב.

ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה וללא התאמת תרחיש מניות:

ליום 31 בדצמבר 2021	ליום 31 בדצמבר 2022	
(מבוקר)	(מבוקר)	
מיליוני ש"ח		
14,336	12,953	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
12,308	10,363	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
2,028	2,590	עודף הון
116%	125%	יחס כושר פירעון (באחוזים)

השפעת פעולות הוניות מהותיות שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך פרסום דוח יחס כושר פירעון:

-	-	גיוס (פדיון) מכשירי הון (*)
14,336	12,953	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
2,028	2,590	עודף הון
116%	125%	יחס כושר פירעון
סטאטוס ההון לאחר פעולות הוניות ביחס ליעד הדירקטוריון:		
105%	110%	יעד יחס כושר הפירעון הכלכלי של הדירקטוריון
1,412	1,554	עודף הון ביחס ליעד

(*) בינואר 2023 התבצע גיוס של 500 מיליוני ש"ח באמצעות הנפקה של סדרה חדשה (סדרה יט'). ביום 31 במאי 2023 צפוי פדיון מוקדם של אג"ח סדרה ו' בסך של כ-273 מיליוני ש"ח. לגיוס ופדיון אלו אין השפעה על עודף ההון ויחס כושר פירעון כלכלי, מאחר ונכון ליום 31 בדצמבר 2022 קיימת יתרת הון רובד 2 לא מנוצלת של כ-409 מיליוני ש"ח מעבר למגבלת הון רובד 2 (40% מדרישת ההון בחישוב ללא תקופת המעבר).

לפירוט הסיבות שהביאו לשינויים מהותיים שחלו לעומת מספרי השוואה בסעיפים מרכזיים ראו סעיף 2.א. לעיל.

אדוה ענבר מנהלת הסיכונים	ניר כהן מנכ"ל	מישל סיבוני יו"ר הדירקטוריון	29 במאי, 2023 תאריך
-----------------------------	------------------	---------------------------------	------------------------